

Diarienummer: LED 2020/280
Handling: 2

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33)

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har anmodats att yttra sig över ovanstående betänkande. DO vill utifrån sitt verksamhetsområde lämna följande synpunkter.

I betänkandet föreslås att huvudmän för gymnasieskolan ska åläggas att aktivt verka för en allsidig social sammansättning av elever vid sina skolenheter. Förslaget syftar till att bidra till att minska skolegregationen i gymnasieskolan. Någon definition av begreppet allsidig social sammansättning av elever, eller någon närmare anvisning beträffande den föreslagna skyldighetens praktiska genomförande, redovisas inte i betänkandet. DO vill därför uppmärksamma att huvudmän, när de aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever, kan komma att genomföra åtgärder där hänsyn tagits till exempelvis den etniska sammansättningen av eleverna vid en viss skolenhet och där åtgärden medför att en eller flera elever missgynnas. Som närmare utvecklas i DO:s yttrande över En mer likvärdig skola – minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28) finns det i sådana fall i diskrimineringsrättslig mening ett samband mellan missgynnandet och etnisk tillhörighet. Enligt DO:s uppfattning riskerar förslaget härigenom att på tillämpningsnivå kunna leda till diskriminering.

Vidare föreslår utredningen att det ska införas ett stöd som ska benämnas Studiebidrag till eget boende. Som huvudregel ska bidraget inte ges om utbildningen finns på hemorten. Utredningen anser dock att det bör finnas undantag från denna huvudregel om omständigheter såsom kränkning eller diskriminering i elevens skolmiljö innebär att eleven inte kan delta i motsvarande utbildning på hemorten. Av utredningen framgår att det vanligtvis är eleven och dennes vårdnadshavare som har att visa att det föreligger skäl för studiebidrag till eget boende. Detta torde innebära att det är eleven och dennes vårdnadshavare som ska visa på att eleven har kränkts eller diskriminerats för att eleven ska vara berättigad bidraget. Av

utredningen framgår det också att generellt har elever och vårdnadshavare inte haft svårigheter att styrka brister i skolmiljön. DO:s erfarenhet är däremot att det kan finnas meningsskiljaktigheter huruvida en elev har utsatts för diskriminering. Även om DO välkomnar möjligheten att erhålla bidraget och därigenom möjliggöra för eleven att fullfölja sin utbildning på annan ort om eleven har utsatts kränkningar eller diskriminering och därför själv vill byta studieort, så menar myndigheten att det inte tillräckligt tydligt framgår av utredningen hur brister i skolmiljön, till exempel diskriminering, ska styrkas. DO vill i sammanhanget också understryka att denna möjlighet givetvis inte kan tillåtas tjäna som förevändning för en utbildningsanordnare att underlåta att fullgöra sina skyldigheter enligt diskrimineringslagen.

Beslut i detta ärende har fattats av Lovisa Strömberg efter utredning och förslag från utredaren Ulrika Bertilsson. I den slutliga handläggningen har också tillförordnade enhetschefen för utvecklings- och analysenheten Lars Lindgren, enhetschefen för rättsenheten Annelie Sjöberg, enhetschefen för processenheten Martin Mörk, chefsjuristen Mattias Falk och utredaren Gustav Staaf deltagit.

Lovisa Strömberg
tillförordnad diskrimineringsombudsman